

Sportevenementen

Een selectie uit de Monitor Sport en corona V – De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector

Ine Pulles

Peter van Eldert

Hugo van der Poel

Oplegger – hoofdstuk 6 Sportevenementen

Dit document bevat het hoofdstuk ‘Sportevenementen’ uit de Monitor Sport en corona V - De gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector. Dit losse hoofdstuk is geschikt voor wie specifiek geïnteresseerd is in de gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportevenementensector in Nederland. Dit document is geen zelfstandige rapportage, maar een selectie uit de Monitor Sport en corona V, ter bevordering van de leesbaarheid en het gebruiksgemak. De gehele rapportage is [hier](#) te vinden. De managementsamenvatting van het rapport is [hier](#) te vinden.

Achtergrond Monitor Sport en corona V

In de Monitor Sport en corona V worden de data en kennis gebundeld over de gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector die in oktober 2022 beschikbaar zijn. We brengen de gevolgen van de coronamaatregelen voor het sport- en beweeggedrag en voor de organisatie en financiering van de sport in Nederland in beeld. Daarbij gaat de aandacht uit naar sportverenigingen, sportondernemers, de ondersteuningsstructuur, topsport, sportevenementen en betaald voetbal. De nadruk ligt op nieuwe data en kennis sinds het najaar van 2021. Wat tot dan bekend was, is gepubliceerd in de eerste vier uitgaven van de Monitor Sport en corona. De eerste vier monitoren Sport en corona¹²³⁴ zijn in respectievelijk begin juli 2020, eind november 2020, juni 2021 en november 2021 naar de Tweede Kamer gestuurd.

¹ Poel, H. van der & Pulles, I. (red.) (2020). [Monitor Sport en corona. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Utrecht: Mulier Instituut.

² Poel, H. van der, Nafzger, P. & Eldert, P. van (red.) (2020). [Monitor Sport en corona II. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Utrecht: Mulier Instituut.

³ Pulles, I., Van Eldert, P., & Van der Poel, H. (Reds.) (2021). [Monitor Sport en corona III. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Mulier Instituut.

⁴ Pulles, I., Van Eldert, P., & Van der Poel, H. (Reds.) (2021). [Monitor Sport en corona IV. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Mulier Instituut.

6. Sportevenementen

Paul Hover en Eva Heijnen

In dit hoofdstuk wordt voor de vijfde keer de balans opgemaakt van de gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportevenementensector en het betaald voetbal in Nederland.

Samenvatting en conclusie

Met ingang van 25 maart 2022 was de sportevenementensector weer *back in business*: de beperkingen werden ingetrokken. De uitkomsten van de zelfevaluatie van de stuurgroep en het programmateam van het Fieldlab Evenementen bleken waardevol door de toekomst, zeker als het coronavirus weer opduikt. Het Covid Kenniscentrum Voor Evenementen (CKVE), voortgevloeid uit de projecten van Fieldlab Evenementen, is in mei 2022 gelanceerd. Het centrum beoogt kennis over corona in relatie tot evenementen voor de sector te documenteren en te verspreiden.

Het coronavirus heeft geleid tot een verminderde beschikbaarheid van personeel in de evenementensector. Dat speelt in alle lagen van de bedrijfskolom. Ook de inflatie speelt de sportevenementensector parten. Naast deze signalen klinken er ook positieve geluiden uit de markt.

In 2021 zijn er 219 sportevenementen in Nederland georganiseerd die minstens 5.000 bezoeken/deelnemers trokken. Dat is weliswaar 170 procent meer dan in 2020, maar nog altijd veel minder dan in de periode vóór corona (2019: 515 sportevenementen).

In het derde kwartaal van 2022 waren er 1.455 bedrijven in de bedrijfstak organisatie van sportevenementen actief. Een half jaar eerder waren dat er nog 1.525 en begin 2020, vóór corona, 1.590. Tot en met 31 december 2021 heeft de overheid 56 miljoen euro aan steunmaatregelen toegekend aan bedrijven in de sportevenementensector (6% van de totale toegekende subsidie aan bedrijven in de bedrijfstak 'sport').

Er zijn twee nieuwe subsidieregelingen voor de sportevenementensector ontwikkeld: de Subsidieregeling Evenementengarantie 2022 (SEG) en de Subsidieregeling Topsportwedstrijden en topsportevenementen inkomstenderving kaartverkoop COVID-19 (STIK).

Het bezoek en de deelname aan sportevenementen in Nederland is in 2021 iets gestegen in vergelijking met 2020. Daardoor zaten ook de uitgaven van bezoekers en deelnemers in de lift. In 2022 kocht 9 procent van de Nederlanders van 12 jaar en ouder via internet een kaartje voor één of meerdere sportevenementen: 23 procent meer dan in 2020. De markt van sportevenementensponsoring toont in 2021 eveneens tekenen van herstel.

Als in Nederland een nieuwe coronavariant zou ontstaan, tonen Nederlanders zich terughoudend in het bezoeken van sportevenementen, al hangt dat samen met de drukte en de locatie (binnen of buiten).

- samenvatting en conclusie gaat verder op de volgende pagina -

- vervolg samenvatting en conclusie -

De omzet (exclusief transferinkomsten) van de Eredivisieclubs daalde van 517 miljoen euro in het seizoen 2019/2020 naar 408 miljoen euro in het seizoen 2020/2021. Het nettoresultaat van de Eredivisieclubs bedroeg in het seizoen 2019/2020 15 miljoen euro en daalde in het seizoen 2020/2021 naar een negatief resultaat van bijna 70 miljoen euro.

In juli 2022, een maand vóór de start van de competitie, waren er ruim 210.000 seizoenkaarten voor Eredivisieclubs verkocht (exclusief businesskaarten). Dat zijn er meer dan in dezelfde periode een jaar eerder. Dat kan, na de periode met ingrijpende coronaperikelen, als een teken van veerkracht en verbondenheid van de supportersschare met de Eredivisieclubs worden beschouwd.

De sportevenementensector vertoont sinds het voorjaar van 2022 tekenen van herstel. Tegelijkertijd is corona niet verdwenen, werkt de financiële schade als gevolg van de van de coronacrisis nog bij veel bedrijven door en staat het algemene producenten- en consumentenvertrouwen onder druk.

6.1 Aanbod

Ontwikkelingen in de branche

Sinds de publicatie van de vorige Monitor Sport en corona in november 2021 is bijna een jaar verstreken.⁵ We schetsen kort de belangrijkste ontwikkelingen die sindsdien in de (sport)evenementensector plaatsvonden.

Van harde lockdown tot afwezigheid van restricties

In december 2021 werd wederom een harde lockdown afgekondigd (evenementen verboden), gevolgd door versoepelingen eind januari (evenementen onder voorwaarden mogelijk). Na die versoepelingen klonken uit de evenementenbranche kritische geluiden. De ‘heropeningsplannen’ van het kabinet zouden een schijnheropening zijn, die volgens bedrijven in de sportevenementensector niet ver genoeg zou gaan vanwege blijvende en ingrijpende beperkingen. Ook werd betoogd dat de doelen van coronamaatregelen door het OMT en het kabinet veranderd zouden zijn.⁶ Verder zou het RIVM volgens organisaties uit de evenementensector onterecht met cijfers over de deltavariant gerekend hebben vanwege de onzekerheid omtrent de omikronvariant, met negatieve implicaties voor de (opening van de) evenementenbranche.⁷ Met ingang van 25 maart 2022 konden alle evenementen wél weer zonder restricties worden georganiseerd en kon de evenementensector op adem komen.⁸

⁵ Hover, P., & Heijnen, E. (2021). Sportevenementen. In I. Pulles, P. van Eldert, & H. van der Poel (Reds.), [Monitor Sport en corona IV. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#) (pp. 60–73). Mulier Instituut.

⁶ Alliantie van Evenementenbouwers (2022). [Persbericht 25 januari 2022. Evenementenbranche: dit is een schijnheropening.](#)

⁷ Misset, R. (2022, 24 januari). [Ahoy-directeur Jolanda Jansen: ‘Er is in deze sector al veel kapotgemaakt’.](#) De Volkskrant.

⁸ Zie ook: Hover, P., & Heijnen, E. (2022). [Gevolgen van de coronacrisis voor de sportevenementensector. Overleven en ondernemen in tijden van onzekerheid.](#) Mulier Instituut.

Evaluatie Fieldlab Evenementen

Naar aanleiding van een motie van Tweede Kamerleden (Van Strien en Werner) hebben de stuurgroep en het programmateam van het Fieldlab Evenementen in een zelfevaluatie teruggeblikt op het functioneren gedurende de periode maart 2020 tot en met augustus 2021. Een belangrijk positief evaluatiepunt is het ontwikkelde risicotaxatiemodel, dat aanknopingspunten kan bieden om conclusies te trekken over evenementen. Ook heeft de evenementenbranche zich volgens het Fieldlab Evenementen laten zien als veiligheidsbewust, goed georganiseerd en een betrouwbare gesprekspartner. Daar staat tegenover dat het verschil tussen Testen voor Toegang en Fieldlab Evenementen onvoldoende duidelijk is gemaakt. Een tweede negatief evaluatiepunt volgens het Fieldlab Evenementen is dat het RIVM zich beriep op haar neutrale rol, waardoor het onvoldoende bij de projecten betrokken kon worden.

In de kabinetsreactie op de evaluatie is benadrukt dat het kabinet de coöperatieve houding van de sector in coronatijd heeft gewaardeerd. Daarnaast vindt het kabinet dat het Fieldlab Evenementen heeft geleid tot belangrijke inzichten, waarmee kennis is opgedaan die van waarde is geweest (gebruikt in kabinetsbesluiten) en ook van waarde kan zijn bij een eventuele nieuwe ervaring van het virus. Op onderdelen is het kabinet het (grotendeels) eens met de evaluatie, bijvoorbeeld over het verschil tussen Testen voor Toegang en Fieldlab Evenementen. Dat was ook volgens het kabinet niet altijd voldoende duidelijk (terwijl de sector en het kabinet wel hebben gepoogd de verschillen duidelijk te maken). Over de onafhankelijke rol van het RIVM bij de advisering wordt aangegeven dat er begrip is voor deze hulpvraag, maar dat het RIVM, als het onderdeel zou zijn van het Fieldlab Evenementen, niet meer onafhankelijk kan optreden.⁹

Covid Kenniscentrum Voor Evenementen

Eind mei 2022 is het Covid Kenniscentrum Voor Evenementen (CKVE) gelanceerd.¹⁰ Hiervoor is subsidie van de Rijksoverheid beschikbaar gesteld. Het centrum is voortgevloeid uit de projecten van Fieldlab Evenementen (dat in 2020 ontstond). Het CKVE beoogt de kennis over corona in relatie tot evenementen voor de sector te documenteren en te verspreiden. Dat wordt van (extra) waarde als een nieuwe coronagolf zich aandient. Het CKVE bestaat in november 2022 hoofdzakelijk uit de website en achter de schermen zijn enkele personen parttime actief.

Minnen en plussen

Het coronavirus - dat niet weg is - en de maatregelen hebben in de evenementensector geleid tot schade. Het beeld dat oprijst is dat de sector in 2022 de (inhaal)vraag uit de markt niet altijd kan bijbenen. Het tekort aan personeel en materiaal bij leveranciers lijkt de sector parten te spelen. Niet zelden wordt dat tekort veroorzaakt door noodgedwongen ontslag in de lockdownperiode. In de beveiligingsbranche wordt bijvoorbeeld gewaarschuwd voor beunhazerij vanwege een tekort aan professionele beveiligers.¹¹ Ook podiumbouwers en technici (o.a. voor licht en geluid) kampen met te weinig personeel en moeten noodgedwongen nee verkopen.¹²

Het herstel van de evenementensector medio 2022 werd bovendien belemmerd door andere maatschappelijke ontwikkelingen. De boerenprotesten zijn hier een voorbeeld van. Zo werd de

⁹ Adriaansens, M. A. M. (2022). [Kamerbrief reactie op zelfevaluatie Fieldlab Evenementen en ontwikkelingen coronasteunregelingen evenementen](#).

¹⁰ De website van dat kenniscentrum is [hier](#) te vinden.

¹¹ Beveiliging Nieuws (2022). [Branche waarschuwt voor beunhazerij bij evenementen](#).

¹² Omroep Brabant (2022). [Podiumbouwers komen om in het werk: 'Kleine evenementen kunnen misgrijpen'](#).

wielerwedstrijd Slag om Norg in Drenthe (een eendagskoers van de eerste categorie volgens de UCI-classificatiecode) enkele dagen vóór het evenement geannuleerd wegens te weinig politiecapaciteit, omdat de politie-inzet bij de boerenprotesten voorrang kreeg.¹³ Daarnaast zijn er signalen van forse prijsstijgingen bij leveranciers, bijvoorbeeld voor audiovisuele apparatuur (deels veroorzaakt door de inflatie).¹⁴ In de evenementenbranche worden bovendien de kosten voor gemeentelijke leges en vergunningen hoger, wat de kosten opdrijft.¹⁵

Mede afhankelijk van de ontwikkeling van het coronavirus en overheidsmaatregelen kan niet worden uitgesloten dat er financieringsproblemen voor de sportevenementensector op de loer liggen door terugbetaling van NOW-gelden, de inning van vouchers door bezoekers (van evenementen die eerder niet doorgingen) en uitgestelde betaling van belasting.¹⁶

Er komen ook positieve en hoopvolle signalen uit de markt. Hoewel de evenementensector pas met ingang van het tweede kwartaal van 2022 volledig open kon, betitelt de directeur van het GelreDome 2022 als een 'topjaar' en 'het beste jaar in de geschiedenis van GelreDome'.¹⁷ Wat betreft sportaanbod vonden in het GelreDome wedstrijden van het WK Volleybal Vrouwen 2022, een kickboksevenement en natuurlijk de voetbalwedstrijden van Vitesse plaats. Dit door de directie geschetste florissante beeld in Arnhem is mede ingegeven door het 'inhalen' van evenementen in 2022 die aanvankelijk eerder geprogrammeerd stonden, maar vanwege de toentertijd geldende maatregelen niet door konden gaan.

Aanbod sportevenementen

In 2021 zijn volgens Respons (2022) 219 sportevenementen in Nederland georganiseerd die minstens 5.000 bezoeken/deelnemers trokken (figuur 6.1).¹⁸ Dat is 170 procent meer dan in 2020 (81 sportevenementen). Dit is een teken van enig herstel van de markt, al zijn in 2021 nog lang niet zoveel sportevenementen georganiseerd als in de periode vóór corona (in 2019 en 2018 werden achtereenvolgens 515 en 531 sportevenementen op poten gezet).

¹³ Vittoria Slag om Norg – UCI 1.1 (2022). [Vittoria Slag om Norg op 16 juli 2022 gecancelled wegens te weinig politiecapaciteit door boerenprotesten](#).

¹⁴ High Profile Events (2022). Events na corona: [‘Te veel variabelen om echt te kunnen anticiperen’](#).

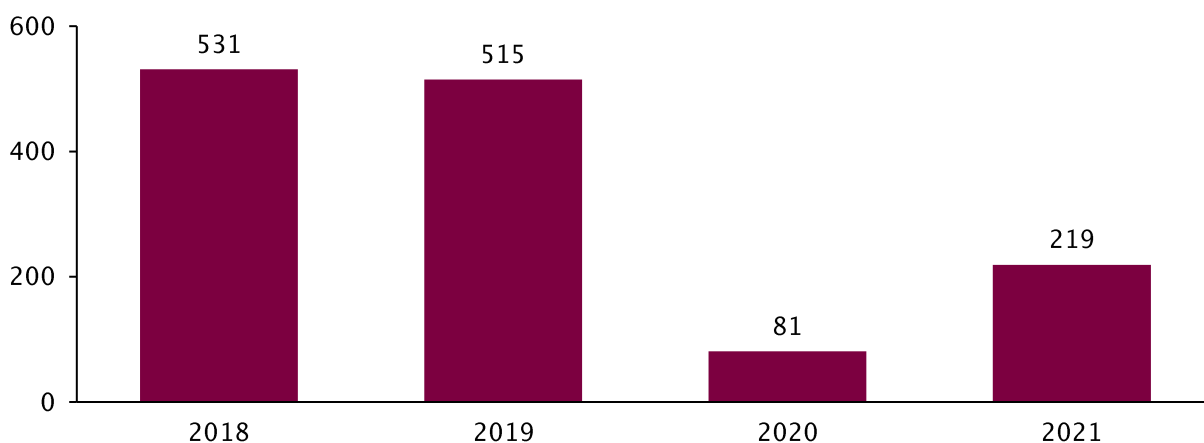
¹⁵ Van Lith, R. (2022, 13 oktober). [Bossche evenementen schrikken van forse prijsverhogingen: ‘Schandelijk vind ik het’](#).

¹⁶ Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, Gezondheidsraad, Raad van State, Raad voor het Openbaar Bestuur & Raad voor Volksgezondheid & Samenleving (2022). [Coronascenario's doordacht: Handreiking voor noodzakelijke keuzes](#). Den Haag.

¹⁷ Bouman, M. (2022, 10 oktober). [Ouderwetse week voor GelreDome, met drie evenementen in zeven dagen: ‘2022 is een topjaar’](#).

¹⁸ Respons maakt op haar [website](#) melding van de volgende definities. Evenement: 'een georganiseerde, verplaatsbare gebeurtenis, bijgewoond door een verzameling mensen, die zich daarvoor in een bepaald tijdvak en in een inrichting of op een terrein bevindt of beweegt.' Actief/sportief: 'een "actief" evenement is een vorm waarbij men zelf een activiteit uitvoert in plaats van een rol als toeschouwer. Een "sportief" evenement is een vorm waarbij bezoekers alleen een rol als toeschouwer hebben.' De cijfers van Respons zijn afkomstig uit de volgende (niet openbare) publicatie: Respons (2022). *Respons Monitor Sportevenementen 2022*. Deze publicatie (die volgens Respons met regelmaat wordt vernieuwd) is op 26 september 2022 ten behoeve van voorliggende publicatie gedownload.

Figuur 6.1 Sportevenementen met minstens 5.000 bezoeken/deelnemers in Nederland in 2018–2021 (in absolute aantallen)

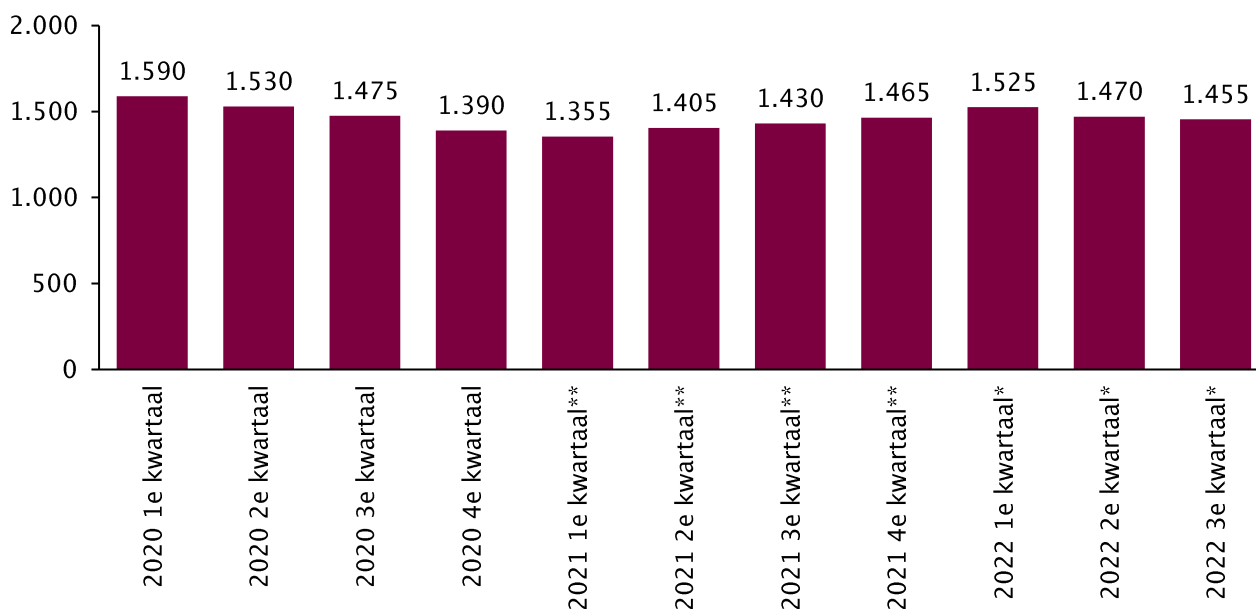

Bron: Respons (2022). bewerking: Mulier Instituut.

Bedrijvigheid

De Nederlandse bedrijfstak ‘organisatie van sportevenementen’ (SBI-code 93195) omvat bedrijven die eenmalige of periodiek terugkerende sportevenementen organiseren, en bedrijven die in dat kader diensten leveren (zoals het verzorgen van administratieve afwikkeling, tijdwaarneming, sanitair en verlichting). In vergelijking met de vorige Monitor Sport en corona valt op dat de toename van het aantal bedrijven vanaf het eerste kwartaal van 2021 - een jaar nadat het coronavirus de kop opstak - weer is omgeslagen naar een krimp (figuur 6.2). In het derde kwartaal van 2022 waren er 1.455 bedrijven in de bedrijfstak organisatie van sportevenementen actief. Een half jaar eerder waren dat er nog 1.525.

Figuur 6.2 Bedrijven in bedrijfstakken ‘organisatie van sportevenementen’ (SBI 93195), kwartaal 1 2020 t/m kwartaal 3 2022 (in absolute aantallen)

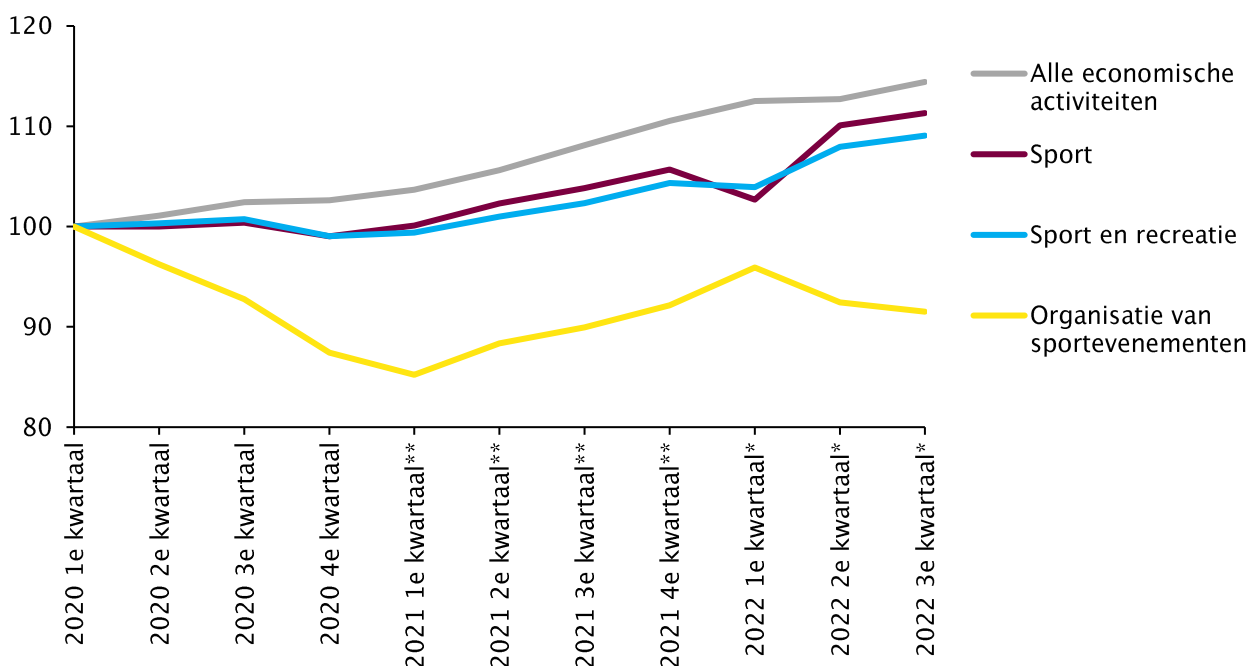
Bron: CBS, 2022. bewerking: Mulier Instituut.

* Voorlopige cijfers.

** Nader voorlopige cijfers (door het CBS bijgestelde voorlopige cijfers).

De krimp van het aantal bedrijven in de bedrijfstak organisatie van sportevenementen die sinds het eerste kwartaal van 2022 is ingezet, is niet te zien in de sectoren sport en sport en recreatie. In die twee sectoren was in dat tijdvak sprake van een groei, al vlakt die het laatste kwartaal af. Als alle economische activiteiten in Nederland tezamen bezien worden, is er sinds begin 2020 een toename van bedrijven; alleen in de eerste helft van 2022 was er enige stagnatie (figuur 6.3).

Figuur 6.3 Bedrijven in bedrijfstakken ‘organisatie van sportevenementen’ (SBI 93195), ‘sport en recreatie’ (SBI 93), ‘sport’ (SBI 931) en ‘alle bedrijfstakken’ (alle SBI-codes), kwartaal 1 2020 t/m kwartaal 3 2022 (in indexcijfers, kwartaal 1 2020 = 100)

Bron: CBS, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

* Voorlopige cijfers.

** Nader voorlopige cijfers (door het CBS bijgestelde voorlopige cijfers).

Werkgelegenheid

De werkgelegenheid in de Nederlandse evenementenbranche - waar de sportevenementenbranche deel van uitmaakt - werd in 2020 geraamd op 100.000 banen en 32.000 zzp'ers. De jaarlijkse omzet van de totale evenementensector werd geschat op 7 tot 7,4 miljard euro.¹⁹

Naast het aantal bedrijven (zie figuren 6.1 en 6.2) is de grootte van die bedrijven - in termen van aantal werkzame personen - een indicatie voor ontwikkelingen aan de aanbodkant van de markt. In het derde kwartaal van 2022 was 79 procent van de bedrijven in de bedrijfstak organisatie van sportevenementen een eenmanszaak (1.145 bedrijven; tabel 6.1). Bij 10 procent werkte een tweetal personen. Deze verhoudingen zijn enigszins vergelijkbaar met de proporties van de jaren daarvoor. Dit is een mogelijke aanwijzing dat deze bedrijven niet (veel) minder personeel in vaste dienst hadden.²⁰

¹⁹ Respons (2020, 31 maart). [Impactanalyse COVID-19 op de Nederlandse eventbranche](#).

²⁰ Dit is niet goed aan te geven op basis van deze CBS-cijfers, omdat het CBS categorieën onderscheidt. Daardoor is het bijvoorbeeld wel zichtbaar als een bedrijf inkrimpt van 30 naar 15 personen, maar niet als het krimpt van 45 naar 25 personen.

Het valt op dat aan het begin van de coronacrisis, begin 2020, vijf bedrijven met 50 tot 100 personen in de bedrijfstak actief waren en dat deze vanaf het vierde kwartaal van 2020 tot en met het derde kwartaal van 2021 ontbreken (tabel 6.1). Daarna zijn er weer vijf bedrijven met 50 tot 100 werknemers geregistreerd, wat in het derde kwartaal van 2022 is opgelopen tot tien bedrijven, méér dan in de periode vlak vóór corona. Voor dit marktsegment kan dit een teken van marktherstel zijn.

Tabel 6.1 Werkzame personen in bedrijfstak ‘organisatie van sportevenementen’ (SBI 93195), kwartaal 3 2017 t/m kwartaal 3 2021 (in absolute aantallen en procenten)

Werkzame personen	Kwartalen 2020				Kwartalen 2021**				Kwartalen 2022*		
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3
1	1.270	1.225	1.170	1.090	1.050	1.120	1.145	1.150	1.205	1.165	1.145
2	160	155	150	145	145	140	150	155	150	145	145
3-5	65	65	70	70	70	60	50	70	70	70	65
5-10	55	45	40	45	45	50	55	50	55	50	60
10-20	25	25	30	25	30	20	20	25	25	20	20
20-50	15	10	10	10	15	10	10	15	15	10	10
50-100	5	5	5	0	0	0	0	5	5	5	10

Bron: CBS, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

* Voorlopige cijfers.

** Nader voorlopige cijfers (door het CBS bijgestelde voorlopige cijfers).

Steunmaatregelen

In verband met de gevolgen van de coronamaatregelen heeft de overheid steunmaatregelen voor ondernemers ingevoerd. Tot en met 31 december 2021 is in totaal voor een bedrag van 56 miljoen euro aan steunmaatregelen toegekend aan bedrijven uit de bedrijfstak ‘organisatie van sportevenementen’ (tabel 6.2).²¹ Dit is 6 procent van de totale toegekende subsidie aan bedrijven uit de bedrijfstak ‘sport’ (895 miljoen euro; niet in tabel). Via de Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL) Q2 2021 is het meeste geld uitgekeerd aan bedrijven in de bedrijfstak ‘organisatie van sportevenementen’ (8 miljoen euro).

²¹ Het CBS heeft de bedragen afgerond op miljoenen euro's.

Tabel 6.2 Gebruik van steunmaatregelen in verband met corona in de bedrijfstak 'organisatie van sportevenementen' (SBI 93195), tot en met 31 december 2021 (in miljoenen euro's en procenten)

	Toegekende subsidie (in euro's x 1 miljoen)	% van bedrag van bedrijfstak 'sport'
NOW 1.0	7	5
NOW 2.0	6	5
NOW 3.1	4	5
NOW 3.2	5	4
NOW 3.3*	3	3
NOW 4.0*	1	4
NOW 5.0**	1	6
NOW 6.0***	n.n.b.	n.v.t.
TOGS	2	3
TVL-1	4	17
TVL Q4 2020	4	12
TVL Q1 2021	7	8
TVL Q2 2021	8	12
TVL Q3 2021*	3	18
TVL Q4 2021**	1	8
TVL Q1 2022***	n.n.b.	n.v.t.
Totaal	56	6

Bron: CBS(-registraties), 2020, 2021 en 2022; RVO, 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

* Deze regeling was ten tijde van de publicatie van de gegevens afgesloten, maar de registraties zijn nog niet compleet. Dit zijn voorlopige cijfers.

** Deze regeling was ten tijde van de publicatie van de gegevens nog niet afgesloten. Dit zijn voorlopige cijfers.

*** Deze regeling was ten tijde van de publicatie van de gegevens nog niet opengesteld voor aanvragen. De cijfers zijn nog niet beschikbaar.

Naast de steunmaatregelen uit bovenstaande tabel zijn er twee andere subsidieregelingen voor de sportevenementensector ontwikkeld: de Subsidieregeling Evenementengarantie 2022 (SEG) en de Subsidieregeling Topsportwedstrijden en topsportevenementen inkomstenderving kaartverkoop COVID-19 (STIK).

Subsidie Evenementengarantie 2022

In de Subsidieregeling Evenementengarantie 2022 (SEG) worden de verlengde garantieregeling evenementen (TRSEC) en de verlengde Aanvullende Tegemoetkoming Evenementen (ATE) samengevoegd tot één gecombineerde regeling voor 2022.²² De SEG is bedoeld voor organisatoren die tussen januari 2022 tot en met september 2022 een professioneel evenement organiseerden dat vanwege een evenementenverbod van de overheid niet (zoals beoogd) door kon gaan. Organisatoren kunnen een deel

²² Met de garantieregeling evenementen (TRSEC) kon een organisator een deel van het financiële risico van een evenement in 2021 afdekken. De TRSEC is nu gesloten. De Aanvullende Tegemoetkoming Evenementen (ATE) bood steun aan organisatoren van evenementen die niet in aanmerking kwamen voor de garantieregeling evenementen (TRSEC). Bijvoorbeeld omdat het evenement in 2021 voor het eerst werd georganiseerd of omdat er geen evenementenverzekering was afgesloten. De ATE 2021 vergoedde de gemaakte kosten van evenementen die tussen 10 juli en 31 december 2021 niet zijn doorgedaan vanwege een evenementenverbod van de Rijksoverheid.

van de kosten terugkrijgen van de Rijksoverheid. Het subsidiepercentage bedraagt 90 of 80 procent. Organisatoren kunnen voor de resterende 10 of 20 procent een lening afsluiten. De subsidie kan momenteel worden aangevraagd.

Subsidieregeling Topsportwedstrijden en topsportevenementen inkomstenderving kaartverkoop COVID-19

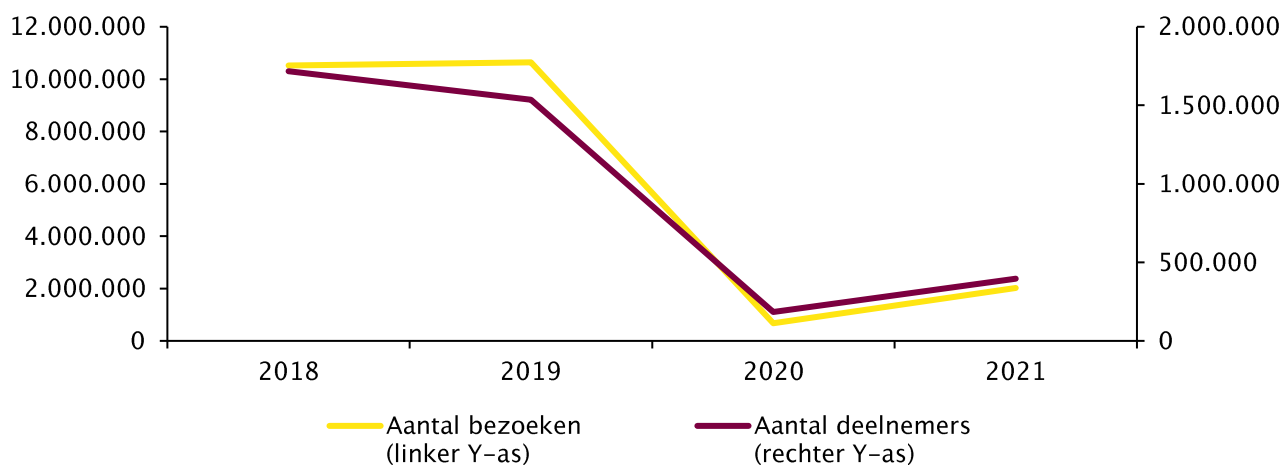
Het kabinet besloot dat van 13 november 2021 tot 26 januari 2022 geen toeschouwers aanwezig mochten zijn bij topsportevenementen.²³ Dit leidde bij organisatoren tot minder inkomsten uit de verkoop van toegangskaarten. De subsidieregeling Topsportwedstrijden en topsportevenementen inkomstenderving kaartverkoop COVID-19 (STIK) is bedoeld ter compensatie van zowel de toeschouwers die geen gebruik konden maken van hun aangekochte toegangskaarten als de inkomstenderving uit kaartverkoop van de organisatoren. Ook voor wedstrijden van de Eredivisie en de Keuken Kampioen Divisie van het betaald voetbal kunnen organisatoren subsidie aanvragen. De subsidie kan worden aangevraagd bij het ministerie van VWS. De regeling is begin oktober 2022 nog niet beschikbaar.

6.2 Consumptie

Bezoekers en deelnemers

In het jaar vóór corona (2019) waren de ‘grote’ Nederlandse sportevenementen volgens Respons (2022) samen goed voor ruim 10 miljoen bezoeken en 1,5 miljoen deelnemers (figuur 6.4).²⁴ Tussen 2019 en 2020, toen corona de kop opstak, is het aantal bezoeken gedaald naar circa 700.000 (-94%) en het aantal deelnemers naar bijna 200.000 (-88%). Tussen 2020 en 2021 steeg het aantal bezoeken en aantal deelnemers weer iets (naar respectievelijk 2 miljoen en 400.000).

Figuur 6.4 Bezoeken en deelnemers sportevenementen (met minstens 5.000 bezoeken/deelnemers) in Nederland 2018–2021 (in absolute aantallen)

Bron: Respons (2022). Bewerking: Mulier Instituut.

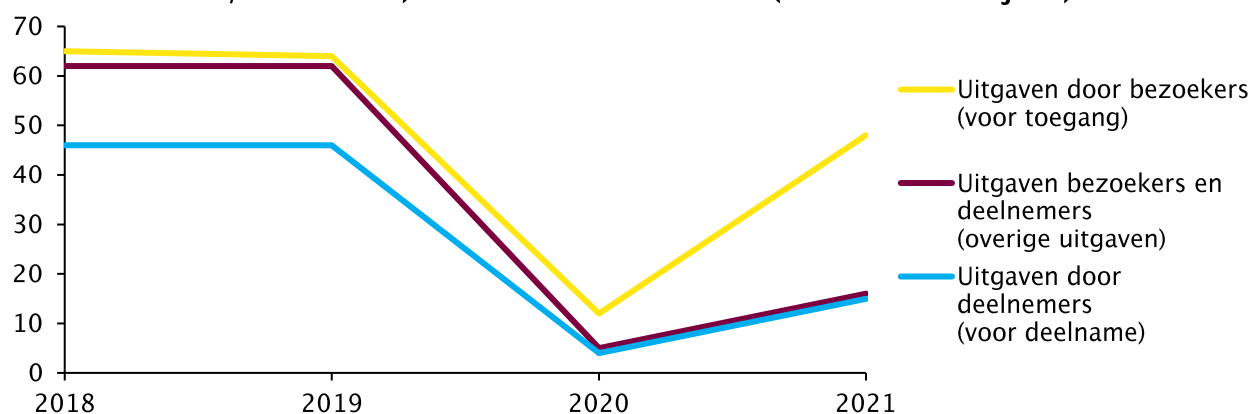
²³ Van 26 januari tot 18 februari 2022 werd deze maatregel versoepeld. Toen was de aanwezigheid van een derde van de maximale bezetting toegestaan en gold voor binnenruimtes een maximum van 1.250 personen.

²⁴ De sportevenementen die Respons in kaart brengt zijn evenementen met minstens 5.000 bezoeken/deelnemers.

Uitgaven

Bezoekers van sportevenementen gaven in het jaar vóór corona (2019) volgens Respons (2022) voor toegang samen 64 miljoen euro uit. Deelnemers besteedden toen 46 miljoen euro aan hun deelname (figuur 6.5). Daarnaast gaven bezoekers en deelnemers in dat jaar gezamenlijk 62 miljoen euro uit aan overige zaken (o.a. eten en drinken). Ten opzichte van 2019 zijn de uitgaven voor toegang voor bezoekers in 2020 gedaald naar 12 miljoen euro (-81%). De deelnamegelden bedroegen in 2020 tezamen 4 miljoen euro (-91% ten opzichte van 2019). De overige uitgaven van bezoekers en deelnemers kwamen in 2020 uit op 5 miljoen euro (-92% ten opzichte van 2019). Tussen 2020 en 2021 zijn de uitgaven iets toegenomen, met name de bestedingen voor toegang door bezoekers. Bezoekers gaven in 2021 48 miljoen euro uit aan toegang (-25% ten opzichte van 2019).

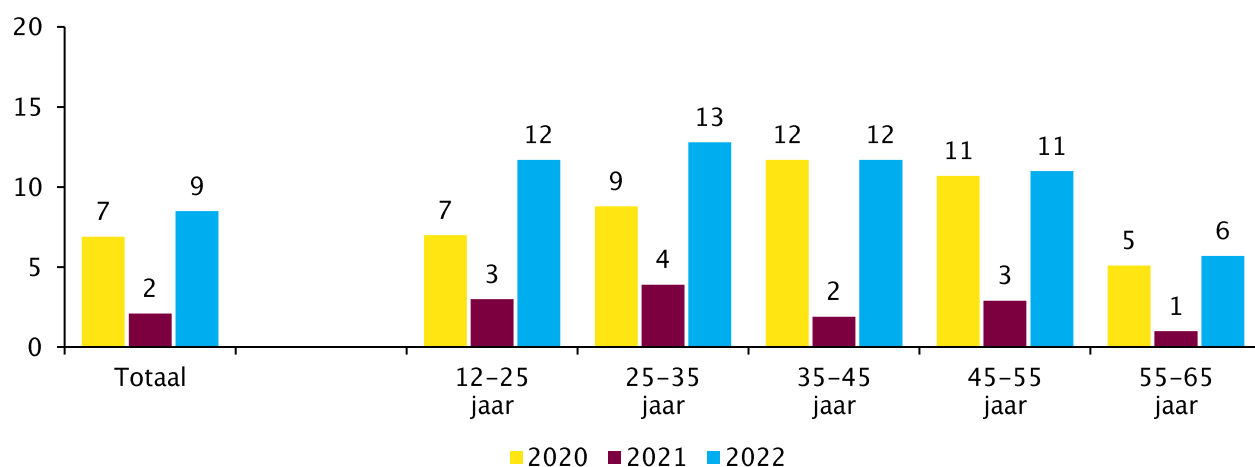
Figuur 6.5 Uitgaven door bezoekers en deelnemers bij sportevenementen (met minstens 5.000 bezoeken/deelnemers) in Nederland 2018–2021 (in euro's x 1 miljoen)

Bron: Respons (2022). bewerking: Mulier Instituut.

In 2022 heeft 9 procent van de Nederlanders van 12 jaar en ouder een kaartje voor één of meerdere sportevenementen gekocht via internet (figuur 6.6). Dat is 23 procent meer dan in 2020. Het effect van corona toont zich in 2021: toen kocht 2 procent via internet een kaartje voor een sportevenement. Met name in de twee jongste leeftijdsgroepen is de aankoop van kaartjes voor sportevenementen via internet in 2022 ten opzichte van 2020 gestegen.

Figuur 6.6 Aankopen van kaartjes voor sportevenementen via internet door Nederlanders van 12 jaar en ouder, 2020–2022 (in procenten)

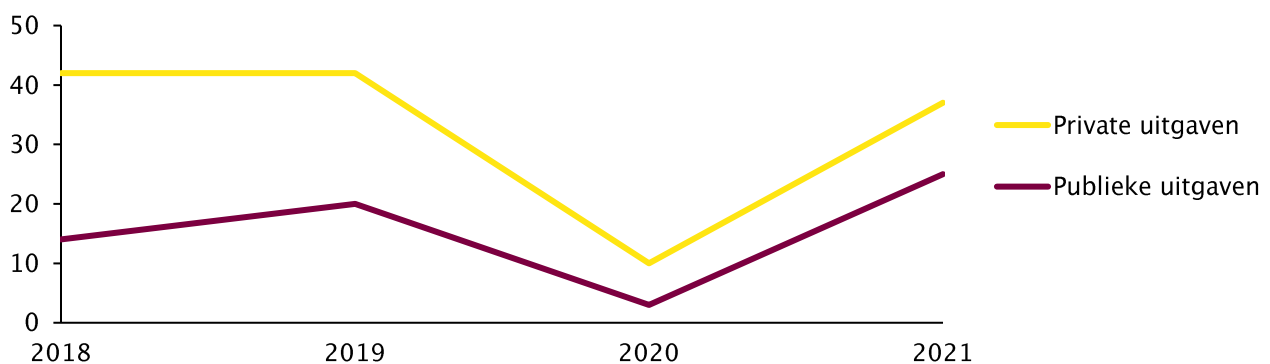

Bron: CBS (2022). bewerking: Mulier Instituut.

Door de coronacrisis in 2020 hielden sportsponsors hun hand vaker op de knip, en voor sportevenementensponsoring was dat niet anders.²⁵ Volgens Respons (2022) bedroegen de private bijdragen aan sportevenementen in 2019 42 miljoen euro (figuur 6.7). Die uitgaven daalden naar 10 miljoen in 2020 (-76% ten opzichte van 2019). De helft van dat bedrag betrof sponsoring van het ABN AMRO World Tennis Tournament door de bank (niet in figuur).

De publieke uitgaven daalden van 20 miljoen euro in 2019 naar 3 miljoen in 2020 (-85%). De bijdragen van het ministerie van VWS in 2020 aan het EK Veldrijden, King of the Court en het Olympisch Kwalificatie Toernooi Volleybal Dames vormden hiervan een substantieel deel. De private en publieke uitgaven bedroegen in 2021 respectievelijk 37 en 25 miljoen euro, waarmee een stevig herstel van de markt van sportevenementensponsoring lijkt aangetoond.

Figuur 6.7 Uitgaven door publieke en private organisaties bij sportevenementen (met minstens 5.000 bezoeken/deelnemers) in Nederland 2018–2021 (in euro's x 1 miljoen)

Bron: Respons (2022). bewerking: Mulier Instituut.

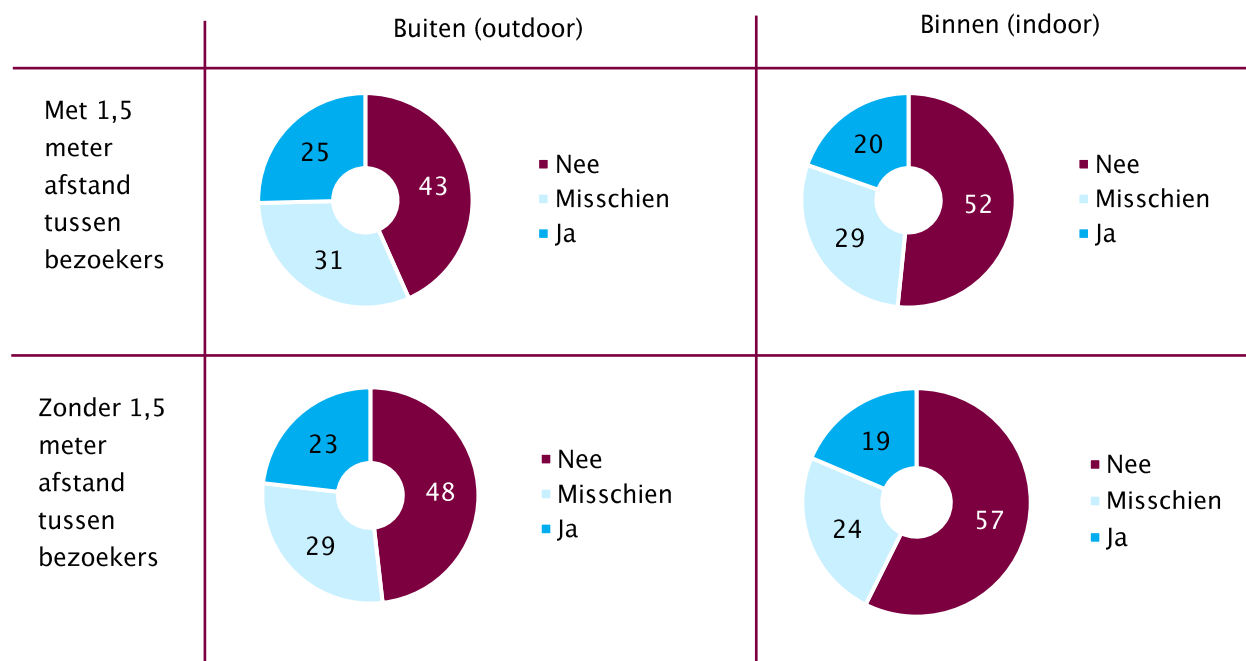
Bezoekintentie bij nieuwe coronavariant

De mate waarin volwassen Nederlanders in het voorjaar van 2022 geneigd zijn sportevenementen in Nederland te bezoeken als een nieuwe coronavariant ontstaat, is in beeld gebracht voor vier groepen sportevenementen: 1) die binnen plaatsvinden en waar anderhalve meter afstand wordt gehouden, 2) die binnen plaatsvinden en waar geen anderhalve meter afstand wordt gehouden, 3) die buiten plaatsvinden en waar anderhalve meter afstand wordt gehouden en 4) die buiten plaatsvinden en waar geen anderhalve meter afstand wordt gehouden.²⁶ De mate waarin volwassen Nederlanders in mei/juni 2022 geneigd waren die evenementen te bezoeken is respectievelijk 20, 19, 25 en 23 procent (figuur 6.8).

²⁵ Hover, P. (2020, juli). [Droom sportevenementenzomer 2020 spat uiteen](#). Sponsorreport (pp. 1–4).

²⁶ Hover, P., & Heijnen, E. (2022). [Sportevenementen en een mogelijke nieuwe coronavariant](#). Mulier Instituut.

Figuur 6.8 Mate waarin Nederlanders (16–79 jaar) in het algemeen geneigd zijn vier soorten sportevenementen in Nederland te bezoeken als een nieuwe coronavariant zou ontstaan (in procenten, n=1.498)

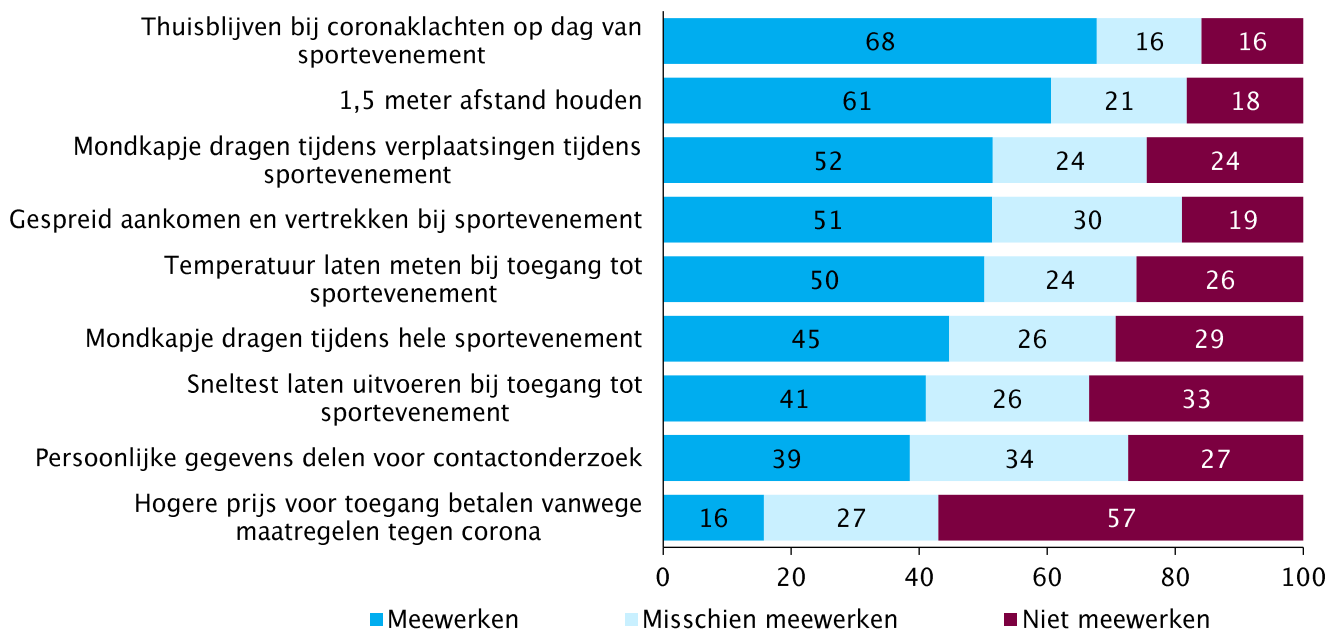
Bron: Nationaal Sportonderzoek (NSO, online panelonderzoek Ipsos) mei/juni 2022, Mulier Instituut.

De bezoekenintentie is bij ouderen voor alle groepen sportevenementen aanzienlijk lager dan bij jongeren. Daarnaast zijn lager opgeleiden als een nieuwe coronavariant zou ontstaan minder vaak geneigd om sportevenementen te bezoeken dan hoger opgeleiden (niet in figuur).

Medewerking aan maatregelen bij nieuwe coronavariant

Bij de volwassen Nederlanders is getoetst in welke mate aan negen maatregelen zou worden meegewerkt als er een nieuwe coronavariant ontstaat (figuur 6.9). Van deze negen maatregelen kan thuisblijven bij coronaklachten op de meeste medewerking rekenen (68%), gevolgd door anderhalve meter afstand houden (61%). Er is relatief weinig bereidheid om een hogere prijs voor toegang te betalen vanwege maatregelen tegen corona (16%). Ook over het delen van persoonlijke gegevens voor contactonderzoek zijn Nederlanders terughoudend (medewerking 39%).

Figuur 6.9 Mate waarin Nederlanders (16–79 jaar) bij het bezoeken van sportevenementen in Nederland zouden meewerken aan maatregelen als een nieuwe coronavariant zou ontstaan (in procenten, n=1.498)

Bron: Nationaal Sportonderzoek (NSO, online panelonderzoek Ipsos) mei/juni 2022, Mulier Instituut.

Ouderen willen aan alle maatregelen vaker meewerken dan jongeren. Hoger opgeleiden willen vaker aan maatregelen meewerken dan lager opgeleiden (niet in figuur).

6.3 Betaald voetbal

In de vorige Monitor Sport en corona is geschetst dat er (nog) geen club in het betaald voetbal in Nederland failliet is gegaan. Tegelijkertijd zijn er, binnen en buiten de betaaldvoetbalsector, serieuze zorgen geuit. Tot heden zijn alle Nederlandse betaaldvoetbalclubs overeind blijven staan, mede dankzij de steun van supporters, sponsors en de Rijksoverheid.²⁷

Volgens Gulikers en De Boer (2022) hadden de meeste eredivisieclubs in het seizoen 2020/2021 te maken met grote omzetsdalingen en negatieve financiële resultaten. De omzet (exclusief transferinkomsten) van de eredivisieclubs daalde van 517 miljoen euro in het seizoen 2019/2020 naar 408 miljoen euro in het seizoen 2020/2021 (-21%; tabel 6.3). Het nettoresultaat van de eredivisieclubs tezamen bedroeg in het seizoen 2019/2020 15 miljoen euro en daalde in het seizoen 2020/2021 naar een negatief resultaat van bijna 70 miljoen euro (-84 miljoen euro; tabel 6.3).

²⁷ Gulikers, J., & De Boer, W. (2022). *SERC Financiële ranglijst eredivisie. Editie 2022*. Sports & Economics Research Centre (SERC)/HAN University of Applied Sciences (HAN).

Tabel 6.3 Netto-omzet (exclusief transferinkomsten) en nettoresultaat (resultaat na transfers verminderd met financieringskosten en belastingen) per Eredivisieclub in het seizoen 2019/2020 en 2020/2021 en verschil tussen deze twee seizoenen (in euro's x 1 miljoen)*

	Netto-omzet 2019/2020	Netto-omzet 2020/2021	Vershil 2019-2021	Nettoresultaat 2019/2020	Nettoresultaat 2020/2021	Vershil 2019-2021
ADO Den Haag	14,9	11,1	-3,8 ▼	-2,7	-4,8	-2,1 ▼
Ajax	157,8	114,5	-43,3 ▼	20,4	-8,1	-28,5 ▼
AZ	31,9	26,4	-5,5 ▼	5,6	-0,8	-6,4 ▼
FC Emmen	9	8,2	-0,8 ▼	0,8	-0,2	-1 ▼
Feyenoord	73,4	55,2	-18,2 ▼	-6,7	-16,9	-10,2 ▼
Fortuna Sittard	7,4	7,2	-0,2 ▼	-0,7	-3,8	-3,1 ▼
FC Groningen	18,5	14,9	-3,6 ▼	2,9	1	-1,9 ▼
sc Heerenveen	13,9	13,1	-0,8 ▼	1,1	2,9	1,8 ▲
Heracles Almelo	12,2	10,8	-1,4 ▼	2,9	1,7	-1,2 ▼
PEC Zwolle	11,3	10,9	-0,4 ▼	-2,5	-0,4	2,1 ▲
PSV	68,7	60	-8,7 ▼	1,6	-23,2	-24,8 ▼
RKC Waalwijk	7	6,2	-0,8 ▼	0,5	0,2	-0,3 ▼
Sparta Rotterdam	10,9	9,1	-1,8 ▼	1,5	-2,2	-3,7 ▼
FC Twente	24,4	14	-10,4 ▼	0,3	-1,7	2 ▲
FC Utrecht	20,1	14,9	-5,2 ▼	-5,1	-5,7	-0,6 ▼
Vitesse	16	12,7	-3,3 ▼	-4,3	-6,8	-2,5 ▼
VVV-Venlo	8,3	9,1	0,8 ▲	-1,7	-0,9	0,8 ▲
Willem II	11,8	9,6	-2,2 ▼	0,6	-0,2	-0,8 ▼
Totaal	517,5	407,9	-109,6 ▼	14,5	-69,9	-84,4 ▼

Bron: Sports & Economics Research Centre (SERC)/HAN University of Applied Sciences (HAN), 2022.

Bewerking: Mulier Instituut.

*De KNVB besloot geen clubs te laten degraderen uit de Eredivisie (en te laten promoveren uit de eerste divisie) na het seizoen 2019/2020 vanwege stillegging van de competitie door de coronacrisis.

In het seizoen 2020/2021 hebben acht Eredivisieclubs volgens Gulikers en De Boer (2022) gebruik gemaakt van de regeling bijzonder uitstel van betaling. Per 30 juni 2021 (balansdatum) bedroeg de totale belastingschuld minimaal 63 miljoen euro. PSV, Feyenoord en FC Utrecht zijn samen voor meer dan 75 procent van deze schuld verantwoordelijk. Alle clubs konden tot 1 april 2022 aanspraak maken op deze regeling, waardoor de belastingschuld mogelijk nog is opgelopen. De desbetreffende clubs moeten deze belastingschuld in de aankomende vijf jaar terugbetalen.

De Eredivisieclubs kregen vanuit de NOW 1.0 in 2020 een voorschot van 22,3 miljoen euro (tabel 6.4). De vastgestelde subsidie (in 2022) bedroeg 23,2 miljoen euro (tabel 6.4). PEC Zwolle bleek een te hoog voorschot te hebben ontvangen en moet bijna 500.000 euro terugbetalen. Dat gaat ook op voor AZ en FC Twente (respectievelijk 148.466 euro en 105.741 euro). Feyenoord, PSV, FC Utrecht en Ajax ontvingen een voorschot dat lager uitviel dan de vastgestelde subsidie.²⁸

²⁸ UWV (2022). [Register NOW: eerste aanvraagperiode \(NOW1\)](#). Bewerking: Mulier Instituut.

Tabel 6.4 Verrekening NOW 1.0 bij Eredivisieclubs in het seizoen 2020–2021 (in euro's)*

	Verstrekt voorschot	Vastgestelde subsidie	Vershil
ADO Den Haag	808.248	779.943	-28.305 ▼
Ajax	3.967.434	4.268.851	301.417 ▲
AZ	1.381.878	1.233.412	-148.466 ▼
FC Emmen	597.582	655.770	58.188 ▲
Feyenoord	1.301.673	2.229.570	927.897 ▲
Fortuna Sittard	584.778	662.753	77.975 ▲
FC Groningen	1.046.562	1.174.096	127.534 ▲
sc Heerenveen	1.078.503	1.069.297	-9.206 ▼
Heracles Almelo	744.066	834.784	90.718 ▲
PEC Zwolle	1.187.628	694.813	-492.815 ▼
PSV	2.755.125	3.228.461	473.336 ▲
RKC Waalwijk	475.908	522.961	47.053 ▲
Sparta Rotterdam	788.073	957.955	169.882 ▲
FC Twente	1.371.225	1.265.484	-105.741 ▼
FC Utrecht	1.532.502	1.912.518	380.016 ▲
Vitesse	1.111.242	-	-
VVV-Venlo	717.903	846.710	128.807 ▲
Willem II	890.685	839.076	-51.609 ▼
Totaal	22.341.015	23.176.454	835.439 ▲

Bron: Register NOW: eerste aanvraagperiode (NOW1), UWV. Bewerking: Mulier Instituut.

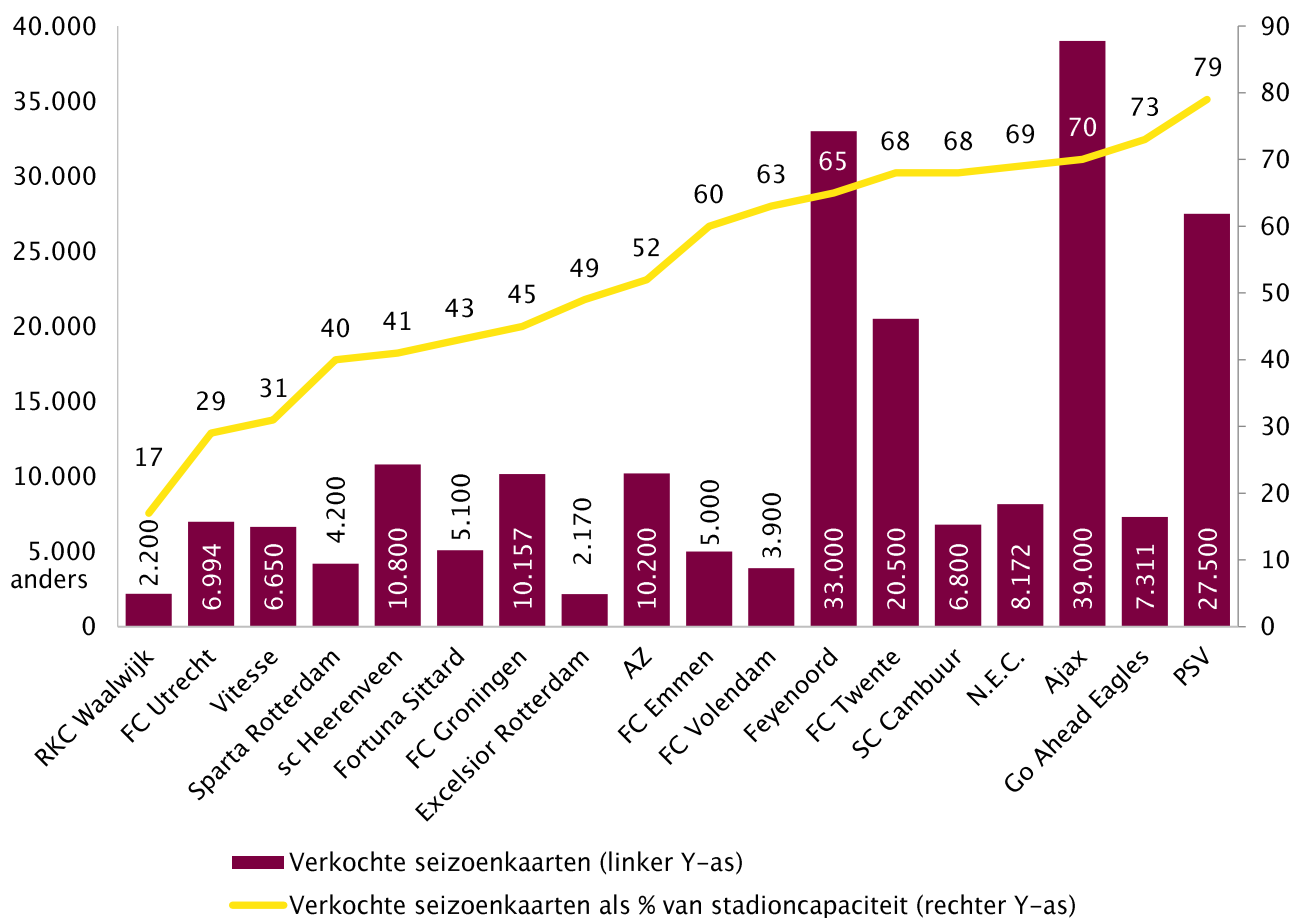
* Voor Vitesse is het definitieve subsidiebedrag nog niet berekend.

In juli 2022, een maand voor de start van de Eredivisie, zijn ruim 210.000 seizoenkaarten voor Eredivisieclubs verkocht (exclusief businesskaarten). Fortuna Sittard, Vitesse en FC Volendam zijn de clubs met de goedkoopste seizoenkaarten (respectievelijk 150 euro, 175 euro en 185 euro). De duurste seizoenkaarten gaan bij PSV (850 euro), Ajax (750 euro) en Feyenoord (661 euro) over de toonbank.²⁹ Begin juli 2022 had Ajax, de club met de grootste stadioncapaciteit, de meeste seizoenkaarten verkocht (39.000; figuur 6.10). In juli 2021 waren dit er nog 31.500. Op dat moment was het aantal verkochte seizoenkaarten door PSV goed voor de hoogste bezetting van de plaatsen in het stadion (79%; figuur 6.10).

De meeste clubs hadden volgens Van Rossum (2022) in juli meer seizoenkaarten verkocht dan in dezelfde periode vorig jaar. Dat kan, na de periode met ingrijpende coronaperikelen, als een teken van veerkracht en verbondenheid van de supportersschare met de Eredivisieclubs worden beschouwd.

²⁹ Van Rossum, B. (2022). [HAN voetbalonderzoek 2022/23. Benchmark Eredivisie en Keuken Kampioen](#). Sports & Economics Research Centre (SERC)/HAN University of Applied Sciences (HAN).

Figuur 6.10 Verkochte seizoenkaarten van Eredivisieclubs (exclusief businesskaarten) en verkochte seizoenkaarten als percentage van de stadioncapaciteit, per 1 juli 2022 (in aantallen en in procenten)*

Bron: Sports & Economics Research Centre (SERC)/HAN University of Applied Sciences (HAN), 2022.

Bewerking: Mulier Instituut;

* De cijfers van Excelsior Rotterdam stonden niet in de rapportage van SERC/HAN. Bron: Excelsior Rotterdam, 16 juni 2022. [Excelsior verkoopt recordaantal seizoenkaarten](#). Bewerking: Mulier Instituut.

